

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2021-22
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ**

19 ΜΑΪΟΥ 2022

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΕΜΒΑΘΥΝΣΗΣ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β074

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΝΝΕΑ (09) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ (50 ΜΟΝΑΔΕΣ)

Μανώλης Αναγνωστάκης, «Ποιητική»

– Προδίδετε πάλι την Ποίηση, θα μου πεις,
Την ιερότερη εκδήλωση του Ανθρώπου
Τη χρησιμοποιείτε πάλι ως μέσον, υποζύγιον
Των σκοτεινών επιδιώξεών σας
Εν πλήρει γνώσει της ζημιάς που προκαλείτε 5
Με το παράδειγμά σας στους νεοτέρους.

–Το τί δεν πρόδωσες εσύ να μου πεις
Εσύ κι οι όμοιοί σου, χρόνια και χρόνια,
Ένα προς ένα τα υπάρχοντά σας ξεπουλώντας
Στις διεθνείς αγορές και τα λαϊκά παζάρια 10
Και μείνατε χωρίς μάτια για να βλέπετε, χωρίς αφτιά
Ν' ακούτε, με σφραγισμένα στόματα και δε μιλάτε.
Για ποια ανθρώπινα ιερά μάς εγκαλείτε;

Ξέρω: κηρύγματα και ρητορείες πάλι, θα πεις.
Ε, ναι λοιπόν! Κηρύγματα και ρητορείες. 15

Σαν π ρ ό κ ε ς πρέπει να καρφώνονται οι λέξεις

Να μην τις παίρνει ο άνεμος.

Ερώτηση:

A1. α) Να εντοπίσετε στο ποίημα τις δύο διαφορετικές απόψεις που διατυπώνονται για τον ρόλο και τη λειτουργία της ποίησης. Τεκμηριώστε. (μον.15)

Ενδεικτική απάντηση:

1 ^η άποψη (μον. 5)	2 ^η άποψη (μον. 5)
<ul style="list-style-type: none">• Η ποίηση είναι η ιερότερη έκφραση του ανθρώπου. Επιτελεί ξεχωριστό ρόλο, ο οποίος είναι να αποτελέσει βήμα έκφρασης ιδεών και συναισθημάτων. Οποιαδήποτε άλλη χρήση από τους ποιητές συνιστά προδοσία:• Δεν πρέπει να υπηρετεί ιδεολογίες και συμφέροντα.	<ul style="list-style-type: none">• Διασαφηνίζει ότι το ιερότερο χρέος της ποίησης είναι να καταγγέλλει και να υποδεικνύει τις αθλιότητες της κοινωνίας.• Ο ίδιος θεωρεί ότι η ποίηση δεν μπορεί να παραμένει αμέτοχη σε εποχές κρίσιμες όπως η δική του.

<p>Τεκμηρίωση: (1 σημείο X 2,5 μον.= 2,5 μον.) «Προδίδετε πάλι την Ποίηση, θα μου πεις, Την ιερότερη εκδήλωση του Ανθρώπου» [...] Με το παράδειγμά σας στους νεότερους.»</p>	<p>Τεκμηρίωση: 1 σημείο X 2,5 μον.= 2,5 μον. «Σαν π ρ ό κ ε ς πρέπει να καρφώνονται οι λέξεις Να μην τις παίρνει ο άνεμος.» «Το τί δεν πρόδωσες εσύ να μου πεις Εσύ κι οι όμοιοί σου, [...] Για ποια ανθρώπινα ιερά μάς εγκαλείτε;»</p>
---	--

A1. β) Να συγκρίνετε το ύφος με το οποίο παρουσιάζεται κάθε μία από τις δύο διαφορετικές απόψεις. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας. **(μον. 10)**

Ενδεικτική απάντηση:

Ύφος	
Α΄	Β΄
<p>1 χαρακτηρισμός ύφους (2μον.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ψυχρό • επίσημο • προσποιητά-επιτηδευμένα ευγενικό • αυστηρό • επικριτικό • ειρωνικό 	<p>1 χαρακτηρισμός ύφους (2 μον.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • απλό • ειλικρινές • καταγγελτικό • επικριτικό
<p>Πώς επιτυγχάνεται: 2 τρόποι X 1 μον= 2 μον. Τεκμηρίωση: 2 X 0,5 μον.= 1 μον.</p> <ul style="list-style-type: none"> • β΄ πρόσωπο πληθυντικού <i>προδίδετε, χρησιμοποιείτε, προκαλείτε</i> • χρήση λόγιων λέξεων-φράσεων: <i>μέσον, υποζύγιον, εν πλήρει γνώσει, νεότερους.</i> 	<p>Πώς επιτυγχάνεται: 2 τρόποι X 1 μον= 2 μον. Τεκμηρίωση: 2 X 0,5 μον.= 1 μον.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Λόγος απλός, λιτός, γυμνός από λυρισμό: «Ένα προς ένα τα υπάρχοντά σας ξεπουλώντας» / «Στις διεθνείς αγορές και τα λαϊκά παζάρια» / «Ε, ναι λοιπόν!» • Χρήση λέξεων της κοινής νεοελληνικής: «λαϊκά παζάρια» / «ξεπουλώντας» • Χρήση θαυμαστικού: «Ε, ναι λοιπόν!» • Ασύνδετο σχήμα: «Και μείνατε χωρίς μάτια για να βλέπετε, χωρίς αφτιά / Ν' ακούτε, με σφραγισμένα στόματα και δε μιλάτε» • Ευθείες και πλάγιες ερωτήσεις: «Το τί δεν πρόδωσες εσύ να μου πεις» «Για ποια ανθρώπινα ιερά μάς εγκαλείτε;»

Αντόν Τσέχωφ, «Θείος Βάνιας» (απόσπασμα)

ΒΟΪΝΙΤΣΚΙ: Δος μου κάτι! Ω Θεέ μου!...Είμαι σαρανταεφτά χρονών. Αν ζήσω ως τα εξήντα, μου μένουν ακόμα δεκατρία χρόνια. Είναι πολλά! Πως θα περάσω αυτά τα δεκατρία χρόνια; Τι θα κάμω; Με τι θα τα γεμίσω; Δεν καταλαβαίνεις!...(Σφίγγει σπασμωδικά το χέρι του Αστρόφ). Δεν καταλαβαίνεις!... Αν μπορούσε κανείς να ζήσει τ' απομεινάρια της ζωής του κάπως αλλιώς, μ' ένα νέο τρόπο... Να ξύπναγε κανείς ένα ήσυχο, φωτεινό πρωινό και να 'νιωθε πως ξαναρχίζει μια καινούρια ζωή, πως το παρελθόν ξεχάστηκε κι έσβησε σαν καπνός... (Κλαίει). Ν' αρχίσω μια καινούρια ζωή... Πες μου, πώς ν' αρχίσω;... Με τι ν' αρχίσω;

[...]

ΑΣΤΡΟΦ: (φωνάζει θυμωμένος). Πάψε επιτέλους! (Μαλακώνει). Εκείνοι που θα 'λθουν εκατό-διακόσια χρόνια ύστερ' από μας – και θα μας περιφρονούνε γιατί ζήσαμε τη ζωή μας τόσο κουτά, τόσο άχαρα – εκείνοι, ίσως ανακαλύψουνε τον τρόπο να 'ναι ευτυχισμένοι... Αλλά εμείς... Για σένα και για μένα μονάχα μια ελπίδα υπάρχει. Η ελπίδα πως, όταν θ' αναπαυόμαστε μέσα στα κιβούρια μας, ίσως τότε να μας επισκέπτονται ευχάριστες οπασίες. (Αναστενάζει). Ναι, αδελφέ μου, μέσα σ' όλη αυτή την περιφέρεια, δυο άνθρωποι υπήρξανε διανοούμενοι και καθώς πρέπει: εγώ κι εσύ. Αλλά μέσα σε δέκα χρόνια, αυτή η ρουτινιέρικη, η ταπεινή και ασήμαντη επαρχιακή ζωή, μας έπνιξε κι εμάς. Η σαπίλα και η βρομιά της δηλητηρίασε το αίμα μας. Κι έτσι καταντήσαμε κι εμείς μικροί, ταπεινοί, ασήμαντοι, όπως όλοι.[...]

ΒΟΪΝΙΤΣΚΙ: (Στη Σόνια, χαιδεύοντας τα μαλλιά της). Παιδί μου, πόσο πονάει η καρδιά μου! Αχ, αν ήξερες πόσο πονάει η καρδιά μου!

ΣΟΝΙΑ: Τι να κάνουμε; Πρέπει να ζήσουμε! (Παύση). Θα ζήσουμε θείε Βάνια! Θα ζήσουμε πολλές-πολλές μέρες αράδα κι ατέλειωτα βράδια. Θα υποφέρουμε υπομονετικά τις δοκιμασίες που μας στέλνει η μοίρα. Εμείς θα δουλεύουμε για τους άλλους και τώρα και στα γεράματά μας – χωρίς ξεκούραση. Κι όταν έρθει η ώρα μας, θα πεθάνουμε ήσυχα-ήσυχα, χωρίς κανένα παράπονο. [...] Και τότε κι εγώ κι εσύ, θείε μου αγαπημένε, θα δούμε τη ζωή φωτεινή, χαρούμενη, ωραία. Θα χαιρόμαστε τότε και θα κοιτάζουμε πίσω τα τωρινά μας βάσανα και τις πίκρες με καλοσύνη, με χαμόγελο – και θ' αναπαυτούμε.[...]

Ερώτηση:

A2. α) Να εντοπίσετε και να σχολιάσετε τέσσερα (4) χαρακτηριστικά της επαρχιακής ζωής στη Ρωσία του τέλους του 19^{ου} αιώνα. Δικαιολογήστε. (μον.10)

Ενδεικτική απάντηση:

4 σημεία X 2 μον.= 8 μον.	Τεκμηρίωση: 4 αναφορές X 0,5 μον.= 2 μον.
Σκιαγραφείται μια κοινωνία όπου επικρατούν: <ul style="list-style-type: none"> • η μιζέρια • η ρουτίνα και η μονοτονία • η ανία • η αθλιότητα • η ανηθικότητα • η έλλειψη ενδιαφέροντος για ζωή και δημιουργία 	<ul style="list-style-type: none"> • Αστρόφ: «Ναι, αδελφέ μου, [...] αυτή η ρουτινιέρικη, η ταπεινή και ασήμαντη επαρχιακή ζωή, μας έπνιξε κι εμάς. Η σαπίλα, η βρομιά της δηλητηρίασε το αίμα μας.»
<ul style="list-style-type: none"> • η έλλειψη κινήτρων για ζωή. 	<ul style="list-style-type: none"> • Βοϊνίτσκι: «Πώς θα περάσω αυτά τα δεκατρία χρόνια; Τι θα κάμω; [...] Να ζύπναγε κανείς ένα ήσυχο, φωτεινό πρωινό και να 'νιωθε πως ξαναρχίζει μια καινούρια ζωή».
<ul style="list-style-type: none"> • η κοινωνική ανισότητα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Σόνια: «Εμείς θα δουλεύουμε για τους άλλους και τώρα και στα γεράματά μας- χωρίς ξεκούραση.»

A2. β) Να εξηγήσετε πώς ο τρόπος ζωής στη ρωσική επαρχία επηρεάζει την ψυχολογική κατάσταση των ανθρώπων. Τεκμηριώστε. (μον.15)

Ενδεικτική απάντηση:

Πώς επιδρά η κοινωνία στην ψυχολογία και τη συμπεριφορά των ανθρώπων. 3 αναφορές X 3 μον.= 9 μον.	Τεκμηρίωση: (3 αναφορές X 2 μον.= 6 μον.)
<ul style="list-style-type: none"> • Η κοινωνία αυτή συνθλίβει τις προσωπικότητες, οι οποίες δεν βρίσκουν καμιά διέξοδο από τη μίζερη ζωή. Η μόνη ελπίδα λύτρωσης που τους απομένει είναι να περιμένουν καρτερικά τον θάνατο. • Στοιχεία της ψυχολογίας τους: <ul style="list-style-type: none"> - αδύναμη θέληση. - ανικανότητα να ξεπεράσουν τις διάφορες δυσκολίες. - καταθλιπτική διάθεση. - έλλειψη ενδιαφέροντος για ζωή. - απουσία ελπίδας και αισιοδοξίας. - μηχανική επιβίωση. - δυστυχία. - ανικανοποίητοι από τη ζωή τους. 	<p>ΘΕΙΟΣ ΒΑΝΙΑΣ: «Είμαι σαρανταεφτά χρονών. Αν ζήσω ως τα εξήντα, μου μένουν ακόμα δεκατρία χρόνια. Είναι πολλά! [...] Πες μου, πώς ν' αρχίσω;... Με τι ν' αρχίσω;»</p> <p>ΑΣΤΡΟΦ: «Για σένα και για μένα μονάχα μια ελπίδα υπάρχει. [...] Κι έτσι καταντήσαμε κι εμείς μικροί, ταπεινοί, ασήμαντοι, όπως όλοι.»</p> <p>ΣΟΝΙΑ: «Θα υποφέρουμε υπομονετικά [...] και θ' αναπαυτούμε.»</p>

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Όνειρο στο κύμα» (απόσπασμα)**

[...] Εντοσούτω όσον αθώος και αν ήμην, η περιέργεια δεν μου έλειπε. Και ανερριχήθην πάλιν σιγά-σιγά προς τα επάνω και εις την κορυφήν του βράχου, καλυπτόμενος όπισθεν των θάμνων· έκυπα να ίδω την κολυμβώσαν νεάνιδα.

Ήτον απόλαυσις, όνειρον, θαύμα. Είχεν απομακρυνθή ως πέντε οργυιάς από το άντρον, και έπλεε, κ' έβλεπε τώρα προς ανατολάς, στρέφουσα τα νώτα προς το μέρος μου. Έβλεπα την αμαυράν και όμως χρυσίζουσαν αμυδρώς κόμην της, τον τράχηλόν της τον εύγραμμον, τας λευκάς ως γάλα ωμοπλάτας, τους βραχιόνας τους τονρευτούς, όλα συγχεόμενα, μελιχρά και ονειρώδη εις το φέγγος της σελήνης. Διέβλεπα την οσφύν της την ευλύγιστον, τα ισχία της, τας κνήμας, τους πόδας της, μεταξύ σκιάς και φωτός, βαπτιζόμενα εις το κύμα. Εμάντευα το στέρνον της, τους κόλπους της, γλαφυρούς, προέχοντας, δεχομένους όλας της αύρας τας ριπάς και της θαλάσσης το θεϊόν άρωμα. Ήτο πνοή, ίνδαλμα αφάνταστον, όνειρον επιπλέον εις το κύμα· ήτον νηρηίς, νύμφη, σειρήν, πλεύουσα, ως πλέει ναυς μαγική, η ναυς των ονείρων... [...]

Και πάλιν δεν εχόρταινα να βλέπω το όνειρον... Αίφνης εις τας ανάγκας του πραγματικού κόσμου μ' επανέφερεν η φωνή της κασίκας μου. Η μικρή Μοσχούλα ήρχισεν αίφνης να βελάζη!... [...]

Είδα το εύμορφον σώμα να παραδέρνη κάτω, πλησιέστερον εις τον βυθόν του πόντου ή εις τον αφρόν του κύματος, εγγύτερον του θανάτου ή της ζωής· εβυθίσθην, ήρπασα την κόρην εις τας αγκάλας μου, και ανήλθον.

Καθώς την είχα περιβάλει με τον αριστερόν βραχιόνα, μου εφάνη ότι ησθάνθην ασθενή την χιλιαράν πνοήν της εις την παρεϊάν μου. Είχα φθάσει εγκαίρως, δόξα τω Θεώ!... Εντούτοις δεν παρείχε σημεία ζωής ολοφάνερα... Την ετίναξα με σφοδρόν κίνημα, αυθορμήτως, διά να δυνηθή ν' αναπνεύση, την έκαμα να στηριχθή επί της πλάτης μου, και έπλευσα, με την χείρα την δεξιάν και με τους δύο πόδας, έπλευσα ισχυρώς προς την ξηράν. Αι δυνάμεις μου επολλαπλασιάζοντο θαυμασίως.

Ησθάνθην ότι προσεκολλάτο το πλάσμα επάνω μου· ήθελε την ζωήν της· ω! ας έζη, και ας ήτον ευτυχής. Κανείς ιδιοτελής λογισμός δεν υπήρχε την στιγμήν εκείνην εις το πνεύμα μου. Η καρδιά μου ήτο πλήρης αυτοθυσίας και αφιλοκερδείας. Ποτέ δεν θα εζήτουν αμοιβήν!

Επί πόσον ακόμη θα το ενθυμούμαι εκείνο το αβρόν, το απαλόν σώμα της αγνής κόρης, το οποίον ησθάνθην ποτέ επάνω μου επ' ολίγα λεπτά της άλλως ανωφελούς ζωής μου! Ήτον όνειρον, πλάνη, γοητεία. [...] Ήμην ο άνθρωπος, όστις κατώρθωσε να συλλάβη με τας χείρας του προς στιγμήν έν όνειρον, το ίδιον όνειρόν του...

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Έρωσ – Ήρωσ» (απόσπασμα)**

Δεν ήτο πλέον ψέμα, ήτον αλήθεια. Ο Γιωργής έπλεε με την βάρκαν του και με τον Σιγουράντσαν. Έπλεε και μετέφερε την Αρχόντω, με την μητέρα της και με τον γαμβρόν, την

ώραν της αυγής. Τους μετέφεραν εις την Σηπιάδα άκραν, εις τα χωρία του γαμβρού, εις τα σπία του, εις τα νοικοκυρία του.

Και πάλιν ημπορεί να ήτον ψέμα, τίς δύναται να είναι βέβαιος; Ήτο όνειρον μαγικόν, απαίσιον και τρομερόν, όνειρον το οποίον έβλεπε με ανοικτά τα μάτια. Κ' εσφαλούσε τα μάτια και ακόμη το έβλεπε. [...]

Ο άνεμος εδυνάμωνε. Τάχα δεν ημπορούσε να δυναμώση αρκετά, ώστε μ' ένα σαγανίδι ν' αναποδογυρίση την ασαβούρωτην βάρκαν;

Μ' ένα σαγανίδι μόνον. Με μικράν ανεπιτηδειότητα του Σιγουράντσα εις το τιμόνι, μ' ελαφράν απροσεξίαν του Γιωργή εις το πανί.

Και τότε όλα θα έπλεαν εις την θάλασσαν... όλοι θα έπεφταν εις το κύμα. Ο γαμβρός θα επήγαινε μολύβι εις τον πάτον, χερσαίος, αθαλάσσωτος άνθρωπος. Την γρια-Μαρουδίτσαν ας την εγλύτωνεν, αν ήθελεν, ο Σιγουράντσα. Ο Γιωργής θα εγλύτωνε την Αρχόντω κολυμβών. «Κ' εσένα να γλυτώσω, κορμί μ' αγγελικό».[...]

Να δράξη την Αρχόντω από τον βραχίονα... από την μασχάλην... όχι, από την μέσην. Και έπλεεν ήδη, έπλεε κ' εκολυμβούσε μαζί της. Διά μίαν φοράν ας γίνη γλυκιά η πικρή και αλμυρά θάλασσα.

Έφευγεν, έφευγεν ως δελφίνι, εφύσα κ' εξέρνα το νερόν ως φάλαινα, και προέβαλλε κοπτερόν τον βραχίονα ως ξιφίας. Έπλεε με τον δεξιόν βραχίονα, κ' εσφιχταγκάλιαζε την νέαν με τον αριστερόν. Άνω την κεφαλήν της, άνω. Ν' αναπνήη το δακτυλιδένιο στοματάκι της... «Μη φοβάσαι, αγάπη μου!» Και μικρόν κατά μικρόν θα εξετοπίζετο οργυιάς και οργυιάς... θα εζύγωνε, θα επλησίαζεν εις την ξηράν. «Τώρα, τώρα, εφτάσαμε, ψυχή μου». Κανέν δυστύχημα δεν έμελλε να συμβή. Όλος ο κόσμος θα εσώζετο. «Εξαλίσθης, ψυχή μου; Όλα καλά τώρα. Επνίγη κανείς; Όχι, αφού εγλύτωσες συ». Ω, πώς θα έπεφταν αφανισμένοι, μισοπνιγμένοι, στάζοντες θάλασσαν, επάνω εις την άμμον. Αναπλασμένοι και αναβαπτισμένοι. Νέος Αδάμ και νέα Εύα, φέροντες τους χιτώνας θαλασσοβρεγμένους κολλητά εις την επιδερμίδα των, περισσότερον παρά γυμνοί.[...]

Τέλος, αναποδογύρισε την βάρκαν; Έπνιξε τους επιβάτας; Την έσωσεν εκείνην;

Δεν ισχύει τηλαισθησία ούτε τηλεπάθεια, διά να ζητήσωμεν τας ψήφους των αναγνωστών, νοερώς, ακαριαίως, ουδέ Κοινοβουλίου τέμενος είναι παρ' ημίν ιερόν, αλλά ναός Ευβουλίας. Πας συγγραφεύς υποτίθεται ότι αντιπροσωπεύει την μέσην κρίσιν και το μέσον αίσθημα των αναγνωστών του. Δεν την αναποδογύρισε, δεν τους έπνιξε. Ολίγον ακόμη ήθελε διά να το κάμη, αλλά το ολίγον αυτό έλειψεν.

Έξαφνα είδε νοεράν οπτασίαν, την μορφήν της μητρός του της Μπούρμπαινας, εναέριον, παλλομένην. Ετράβα τα μαλλιά της κλαίουσα και του έλεγε: «Αχ! γυιέ μου! γυιέ μου! Τ' είν' αυτό που θα κάμης;»

Έκαμε κρυφά το σημείον του Σταυρού επί της καρδιάς, από μέσα από το υποκάμισον του. Ενθυμήθη και είπε τρεις φορές το «Κύριε Ιησού Χριστέ», οπού του το είχε μάθει, όταν ήτο μικρός, η μήτηρ του, και αυτός έκτοτε το είχε ξεχάσει.

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, *Άπαντα* (επιμ. Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλος),
Αθήνα, Δόμος, 1984, σσ. 165-182.

Ερώτηση:

B1. α) Και στα δύο διηγήματα κυριαρχεί το ονειρικό στοιχείο. Να εντοπίσετε το στοιχείο αυτό σε κάθε κείμενο και να εξηγήσετε πώς αυτό διαφοροποιείται στο δεύτερο κείμενο σε σύγκριση με το πρώτο. Τεκμηριώστε. (μον.30)

Ενδεικτική απάντηση:

«Όνειρο στο κύμα»	
Αναφορά στο ονειρικό στοιχείο (2 μον.) Περιγραφή ονειρικού στοιχείου (4 μον.) <ul style="list-style-type: none">• Η όμορφη κόρη που κολυμπά στο νερό.• Η γλαφυρή περιγραφή της Μοσχούλας, η οποία στη συνείδηση του αφηγητή ισοδυναμεί με πραγματοποίηση του πιο όμορφου ονείρου.• Η όμορφη κόρη με την οποία είναι κρυφά ερωτευμένος ο ήρωας.• Η στιγμή που ο αφηγητής αγγίζει τη Μοσχούλα για να την σώσει από βέβαιο πνιγμό.	Τεκμηρίωση: (2 σημεία Χ 2 μον.= 4 μον.) <ul style="list-style-type: none">• «Εντοσούτω όσον αθώς και αν ήμην, [...] έκυπα να ίδω την κολυμβώσαν νεάνιδα. Ήτον απόλαυσις, όνειρον, θαύμα [...]»• «Ήσθάνθην ότι προσεκολλάτο το πλάσμα επάνω μου [...]»• «Ήμην ο άνθρωπος, όστις κατώρθωσε να συλλάβη με τας χείρας του προς στιγμήν εν όνειρον, το ίδιον όνειρόν του...»
«Έρωσ – Ήρωσ»	
Αναφορά σε ένα ονειρικό στοιχείο του αποσπάσματος (2 μον.) Περιγραφή ονειρικού στοιχείου (4 μον.)	Τεκμηρίωση: (2 σημεία Χ 2 μον.= 4μον.)
1. Η θεά της όμορφης Αρχόντως ως νύφης στη βάρκα=> μοιάζει με εφιάλτη.	«Ήτο όνειρον μαγικόν, απαίσιον και τρομερόν, όνειρον το οποίον έβλεπε με ανοικτά τα μάτια. [...] ακόμη το έβλεπε.»
2. Η φανταστική σκηνή του πνιγμού.	Και τότε όλα θα έπλεαν εις την θάλασσαν... όλοι θα έπεφταν εις το κύμα. [...] Ο Γιωργής θα εγλύτωνε την Αρχόντω κολυμβών.»
3. Η ψευδαίσθηση ότι την άγγιξε έστω με τη φαντασία του για να τη σώσει από πνιγμό.	«Να δράξη την Αρχόντω από τον βραχίονα [...] περισσότερο παρά γυμνοί.[...]»
4. Η ψευδαίσθηση ότι είδε μπροστά του τη μητέρα του να τον παρακαλεί να αποφύγει την καταστροφή.	«Έξαφνα είδε νοεράν οπτασίαν, την μορφήν της μητρός του της Μπούρμπαινας, εναέριον, παλλομένην. Ετράβα τα μαλλιά της κλαίουσα και του έλεγε: «Αχ! γυιέ μου! γυιέ μου! Τ' είν' αυτό που θα κάμης;»

Εντοπισμός 1 (μίας) διαφοράς από τις πιο κάτω: 2 σημεία Χ 3 μον.= 6 μον.

Τεκμηρίωση της μίας διαφοράς: 2 σημεία Χ 2 μον.= 4 μον.

«Όνειρο στο κύμα»

«Έρωσ – Ήρωσ»

Διαφορά 1

- Το όνειρο συνδέεται με μια στιγμή ευτυχίας, αφού κατάφερε ο αφηγητής να αγγίξει την κόρη και να ζήσει έτσι το όνειρο του, την σαρκική δηλαδή επαφή με την ιδέα του έρωτα που αντιπροσωπεύει η κόρη.

Τεκμηρίωση: «Επί πόσον ακόμη θα το ενθυμούμαι εκείνο το αβρόν, το απαλόν σώμα της αγνής κόρης, το οποίον ησθάνθην ποτέ επάνω μου επ' ολίγα λεπτά της άλλως ανωφελούς ζωής μου! Ήτον όνειρον, πλάνη, γοητεία.»

- Το όνειρο, η ποθητή κόρη και η επιθυμία του να την κάνει δική του γίνεται εφιάλτης, καθώς τελικά βρίσκεται μπροστά του παντρεμένη, ως νύφη στα χέρια κάποιου άλλου.

Τεκμηρίωση: «Και πάλιν ημπορεί να ήτον ψέμα, τις δύναται να είναι βέβαιος; Ήτο όνειρον μαγικόν, απαίσιον και τρομερόν, όνειρον το οποίον έβλεπε με ανοικτά τα μάτια. Κ' εσφαλούσε τα μάτια, και ακόμη το έβλεπε.»

Διαφορά 2

- Το όνειρο είναι η ίδια η όμορφη κόρη που μοιάζει με οπτασία καθώς κολυμπά, νύχτα, στα νερά και συνδέεται με τον τρόπο που ο ήρωας βιώνει τη στιγμή που το κορίτσι των ονείρων του βρίσκεται μπροστά του και αργότερα στα χέρια του.

Τεκμηρίωση:

- «Ησθάνθην ότι προσεκολλάτο το πλάσμα επάνω μου· [...] Η καρδιά μου ήτο πλήρης αυτοθυσίας και αφιλοκερδείας. Ποτέ δεν θα εζήτουν αμοιβήν!»
- «Επί πόσον ακόμη θα το ενθυμούμαι εκείνο το αβρόν, το απαλόν σώμα της αγνής κόρης, το οποίον ησθάνθην [...]. Ήτον όνειρον, πλάνη, γοητεία.»
- «Ήμην ο άνθρωπος, όστις κατώρθωσε να συλλάβη με τας χείρας του προς στιγμήν έν όνειρον, το ίδιον όνειρόν του...»

- Το όνειρο της αφής, της επιθυμίας του να αγγίξει την κόρη των ονείρων του δεν πραγματώνεται ποτέ καθώς ο ήρωας αποφασίζει να συμφιλιωθεί με την ιδέα ότι την έχασε για πάντα.

Τεκμηρίωση:

- «Και τότε όλα θα έπλεαν εις την θάλασσαν... όλοι θα έπεφταν εις το κύμα. [...] Ο Γιωργής θα εγλύτωνε την Αρχόντω κολυμβών.»
- «Τέλος, αναποδογύρισε την βάρκαν; ... Ολίγον ακόμη ήθελε διά να το κάμη, αλλά το ολίγον αυτό έλειψεν.»

Διαφορά 3	
<ul style="list-style-type: none"> • Η όμορφη κόρη δεν είναι στοιχείο φανταστικό. Στη συνείδησή του η ερωτική ατμόσφαιρα που δημιουργείται με την παρουσία της στη θάλασσα μοιάζει ονειρική. <p>Τεκμηρίωση: «Ήμην ο άνθρωπος, όστις κατώρθωσε <u>να συλλάβη με τας χείρας</u> του προς στιγμήν έν όνειρον, το ίδιον όνειρόν του...»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η μητέρα του εμφανίζεται ως οπτασία και όχι ως πραγματικός άνθρωπος. Είναι αποκύημα της φαντασίας του. <p>Τεκμηρίωση: «Έξαφνα είδε <u>νοεράν οπτασίαν</u>, την μορφήν της μητρός του της Μπούρμπαινας, εναέριον, παλλομένην. [...]. Τ' είν' αυτό που θα κάμης;»</p>

B.1 β) Να εντοπίσετε δύο (2) αφηγηματικούς τρόπους σε κάθε διήγημα με τη χρήση των οποίων παρουσιάζεται το θέμα του έρωτα. Δικαιολογήστε. (μον.20)

Ενδεικτική απάντηση:

«Όνειρο στο κύμα» 2 αφηγημ. τρόποι X 2,5 μον.= 5 μον. Τεκμηρίωση: 2 σημεία X 2,5 μον.= 5 μον.	«Έρωσ-Ήρωσ» 2 αφηγημ. τρόποι X 2,5 μον.= 5 μον. Τεκμηρίωση: 2 σημεία X 2,5 μον.= 5 μον.
<ul style="list-style-type: none"> • Περιγραφή : <ul style="list-style-type: none"> - «Ήτον απόλαυσις, όνειρον, θαύμα. [...] ήτον νηρηίς, σειρήν, πλέουσα, ως πλέει ναυς μαγική, η ναυς των ονείρων... [...] • Αφήγηση: <ul style="list-style-type: none"> - «Ησθάνθην ότι προσεκολλάτο το πλάσμα επάνω μου· [...] Ήμην ο άνθρωπος, όστις κατώρθωσε να συλλάβη με τας χείρας του προς στιγμήν εν όνειρον, το ίδιον όνειρον του...» 	<ul style="list-style-type: none"> • Περιγραφή: <ul style="list-style-type: none"> - «Ω, πώς θα έπεφταν αφανισμένοι, μισοπνιγμένοι, στάζοντες θάλασσαν, [...] κολλητά εις την επιδερμίδα των, περισσότερον παρά γυμνοί.[...] • Αφήγηση: <ul style="list-style-type: none"> - «Να δράξη την Αρχόντω από τον βραχίονα... από την μασχάλην... [...]. Διά μίαν φοράν ας γίνη γλυκιά η πικρή και αλμυρά θάλασσα. - «Έπλεε με τον δεξιόν βραχίονα, [...] Ν' αναπνήη το δακτυλιδένιο στοματάκι της...» • Διάλογος (Υποθετικός): <ul style="list-style-type: none"> - «Μη φοβάσαι, αγάπη μου!» - «Εξαλίσθης, ψυχή μου; Όλα καλά τώρα. Επνίγη κανείς; Όχι, αφού εγλύτωσες συ»

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ